

AKRAN ZORBALIĞI

OCAK 2023

AKRAN ZORBALIĞI NEDİR?

Bireyin sahip olduğu gücü, farkında olarak ve bilerek, kendisinden güçsüz olarak değerlendirdiği bir başka bireye yönelik, zarar vermek amacıyla, baskı ve şiddet aracı olarak kullanması ve bu davranışlarını tekrarlayıcı şekilde devam ettirmesidir.

Kasıtlı olarak ve sürekli olarak zarar verme/rahatsız etme amacı vardır. Zorbalık defalarca tekrarlanan bir davranış şeklidir.

- Zorba ve mağdurlar bazen bir kişi bazen de grup şeklinde olabilir. Okullarda gerçekleşen zorbalık olaylarında kurbanlar genelde tek kişidir.
- Zorbalık yapan grup veya birey zorbalığa maruz kalan grup veya bireyden daha güçlüdür. Güç eşitsizliği söz konusudur.
- Zorbalığa uğrayanlar kendilerini koruyamayacak durumdadırlar

ve çaresizlik hissetmektedirler.

Bireyin sahip olduğu gücü, kendisinden güçsüz bireye yönelik, bilerek, tekrarlayıcı şekilde kullanması.

BÜLTEN İÇERİĞİ

- Akran Zorbalığı Nedir?
- Zorbalık Türleri Nelerdir?
- Akran Zorbalığının Nedenleri Nelerdir?
- Akran Zorbalığı Nasıl Fark Edilir?
- Akran Zorbalığını Önlemede Velilere Öneriler

ZORBALIK TÜRLERİ NELERDİR?

Fiziksel akran zorbalığı; bu zorbalık türünde zarar verme şekli şiddet içeren davranışlardır. Tokat atma, saç çekme, yumruk vurma, itme, çelme takma gibi davranışlar fiziksel akran zorbalığını örneklemektedir. Diğer zorbalık türlerine göre daha kolay fark edilebilmektedir.

İlişkisel/duygusal akran zorbalığı ; bu zorbalık türünde zarar verme şekli bireyin benliğinin zayıfla-

tılmasıdır. Dışlama, oyunlara ve etkinliklere dahil etmeme, hakkında dedikodu yayma, hakkında olumsuz yazılar yazma gibi davranışlar duygusal akran zorbalığını örneklemektedir.

Sözlü akran zorbalığı; bu zorbalık türünde zarar verme şekli sözel davranışlar ile bireyin psikolojik ve ruhsal gelişimine olumsuz etki edilmesidir. Alay etme, hakaret etme, tehdit etme, çirkin sözler

söyleme gibi davranışlar sözlü akran zorbalığını örneklemektedir.

Siber zorbalık; bu zorbalık türünde zarar verme şekli internet ortamında bireyi olumsuz etkileyecek davranışların sergilenmesidir. İnternet ortamında olumsuz içeriklerin ve rahatsız edici mesajların paylaşılması, fotoğrafların izinsiz paylaşılması, medya üzerinden bireyin psikolojik olarak yıpratılması gibi davranışlar siber zorbalığı örneklemektedir.

AKRAN ZORBALIĞININ NEDENLERİ NELERDİR?

- Sevgisiz büyüme,
- Mutsuzluk
- Kendisi ile barışık olmama
- Kendini beğenmeme ve kendini sevmeme,
- Başkaları tarafından sevilme, beğenilme ve popüler olmak isteği,
- Her isteği yapılmış olarak yetiştirilme ve hayır-yok vb. kavramları bilmeme,
- Kendini yetersiz ve değersiz hissetme,
- Güç duygusundan hoşlanma,
- Sert ve dayanıklı izlenimi vermek isteme,
- Korkularını gizlemek isteme,
- Bir şeyleri başardığı duygusunu hissetme,
- Hakkı olandan daha fazlasına sahip olmak isteme vb.
- Çocuğa birincil olarak bakan kişiler tarafından çocuğa ilgisiz davranılma,
- Göz yumucu aile yapısı,
- Çocuğun davranışlarına yönelik az kural veya sınır koyan aile yapısı,
- Aile tarafından çocuğun toplumdan izole edilmesi ve etkin sosyal yaşamın engelleyen ya da çocuğu sosyal çevrede ailesiz bırakma,
- Ebeveynler arasında çatışma ve

uyumun olmaması,

- Ailenin uygun olmayan disiplin yöntemleri kullanması ve yapılan hatanın çok üstünde cezalar vermesi,
- Saldırgan davranışları çocuğa aktarması ve cesaretlendirmesi,
- Otorite figürü olarak çocuğu aşırı kontrol altında tutma,
- Cezalandırma ve evde aşırı kurallar

Fiziksel akran zorbalığı yaralanmalar ile fark edilebilmektedir ancak diğer zorbalık türlerinin fark edilmesi zor olmaktadır.

AKRAN ZORBALIĞI NASIL FARKEDİLİR?

Fiziksel akran zorbalığı yaralanmalar ile fark edilebilmektedir ancak diğer zorbalık türlerinin fark edilmesi zor olmaktadır. Zorbalığa uğrayan çocuklarda açıklanamayan hastalıklar, okula gitmek istememesi, okulda başarısızlık, davranışta değişiklikler ilgi ve hobilerde azalma gibi durumlar olabilmektedir. Aşağıdaki durumlar gözlemlendiğinde ve bunlarla ilgili mantıklı ve tutarlı açıklamalar bulunmadığında zorbalıkla ilgili şüphe oluşabilir.

- Okula gidip gelmekten korkmak.
- Okula gitmemek için sürekli mazeretler öne sürmek.
- Okuldan atılmak için çaba harcamak.
- Okula giden yolu her gün değiştirmek.
- Okul çalışmalarına ilgisiz kal-
- mak.
- Okul malzemelerine sürekli zarar vermek.
- Okuldan kıyafetleri ve eşyaları zarar görmüş şekilde dönmek.
- Harçlığı verildiği, okula yiyecek götürdüğü halde okuldan sürekli eve aç gelmek.
- Kekeleme ve konuşma güçlüğü yaşamak.
- Diğer çocuklara vurmaya başlamak, şiddet içeren davranışlar sergilemeye başlamak.
- Sürekli uyumak isteme, kâbuslar görmek ve rüyada yalvarma, altını ıslatmak.
- Açıklanamayan yara ve çürüklere sahip olmak.
- Ani içine kapanma, kendini ifade etmek istememe, okula karşı ilgisizlik durumlarının oluşması.

- Arkadaşlıkları ile ilgili hiç konuşmama, arkadaşlık konusu açıldığında ağlama, öfkelenme.
- Para çalmaya başlamak (zorbaya vermek için).
- Cep harçlıklarını sürekli kaybettiğini söylemek.
- Neyin doğru neyin yanlış olduğunu söylemekten kaçınmak.
- Çocuğun zorbalığa maruz kaldığı fark edildiğinde aile, öğretmen, okul idaresi ve okul rehberlik servisi iş birliği ile problem çözümlenmelidir .

AKRAN ZORBALIĞINI ÖNLEMEDE VELİLERE ÖNERİLER

- Çocuk gelişim ve eğitiminde değerler eğitimine yer verilmelidir. Sevgi, saygı, hoşgörü, dostluk, yardımseverlik, sabır, adalet gibi değerlerin çocuklarda gelişimi desteklenmelidir.
- Çocuklardaki saldırganlık ve zarar verici davranışlar; etkin problem çözme, sosyal beceriler, empati, öz saygı ve iletişim becerileri kazandırıldığı takdirde azalmaktadır. Ebeveynler bu becerilerin gelişimini desteklemelidir.
- Ebeveynler çocukların olumlu akran ilişkisi geliştirmelerini desteklemelidir.
- Çocuklar duygularını tanıma ve ifade etme konusunda desteklenmelidir.
- Zorbalığı önleme konusunda yapılan eğitim programlarına katılım sağlanmalıdır.
- Ebeveynler çocuklar için çatışma çözme, ve iletişim kurma konularında iyi birer rol model olmalıdır.
- Siber zorbalığı azaltmak için, ebeveynler internet becerilerini geliştirmeli ve çocuğun internet kullanımı ebeveyn kontrolünde sağlanmalıdır, anne babalar bu konuda bilinçli olmalıdır.
- Zorbalık davranışları çocuğun toplumsal çevresinden, sağlık sorunlarından, gelişim döneminden ve gereksinimlerinden kaynaklanabilir. Öğrencinin sağlık problemleri sürekli gözlem altında tutulmalı, bu problemlerle yakından ilgilenmeli ve çözülmelidir.
- Çocukların değer verilme, sevgi -saygı görme, kabul görme gibi bir takım gereksinimleri vardır. Bu gereksinimler karşılanması zorbalığı önleyici etki göstermektedir.
- Öğrenciler karşılaştıkları zorba davranışlara aynı türde ve aynı şiddette karşılık vermektedir. Öğrenci yaşadığı zorbalığa karşılık vermeden fark edilmeli, okula zorbalık konusunda bilgi verilmelidir.
- Aileler evde çocuklarının kardeşleriyle olan ilişkilerine dikkat etmelidir, kardeşler arasında karşılaştıkları zorba davranışlara müdahale etmeli ve davranışın sönmesi için gerekli eğitimi verilmelidir. Gerekli eğitime sahip olmayan aileler okul rehberlik servislerine başvurmalıdır.
- Aile bireyleri arasında açık ve doğrudan iletişim sağlanmalıdır. Çocuk gözlemlenmeli, duygusal farklılaşmaları bulunuyorsa çocukla bununla ilgili konuşulmalıdır.
- Ailede karşılıklı ilgi, sevgi ve saygıya dayalı etkileşim desteklenmelidir, çocukların olumsuz davranışları sağlıklı anne baba tutumu çerçevesinde değerlendirilmeli ve bu davranışların azaltılarak ortadan kalkması sağlanmalıdır.
- Aileler çocuklarda akran zorbalığına seyirci kalmama, kendisinin ve arkadaşlarının haklarını savunma gibi konularda duyarlılık geliştirmeyi desteklemelidir.

İÇERİK
HAZIRLAMA
EKİBİ**Bahar SEYHAN**

Vali İhsan Dede Anadolu Lisesi

Emine ÇİÇEKŞehit Ufuk Baysan Anadolu
Lisesi**Emine ÜRÜN**

Mimar Sinan ilkokulu

Melek ÖZDEMİR

Erenköy anaokulu

Raşit KÖSE

Toki ilkokulu

Şerife BÜLBÜL

Mustafa Karacıgan ilkokulu

Şeyma YİĞİT

Mehmet Zahid Kotku Kız AİHL

Öğrenciler karşılaştıkları zorbaca davranışlara aynı türde ve aynı şiddette karşılık vermektedir. Öğrenci yaşadığı zorbalığa karşılık vermeden fark edilmeli, okula zorbalık konusunda bilgi verilmelidir.

Ailede karşılıklı ilgi, sevgi ve saygıya dayalı etkileşim desteklenmelidir, çocukların olumsuz davranışları sağlıklı anne baba tutumu çerçevesinde değerlendirilmeli ve bu davranışların azaltılarak ortadan kalkması sağlanmalıdır.

Siber zorbalığı azaltmak için, ebeveynler internet becerilerini geliştirmeli ve çocuğun internet kullanımı ebeveyn kontrolünde sağlanmalıdır, anne babalar bu konuda bilinçli olmalıdır.

KAYNAKÇA

Gürhan, N. (2017). Her Yönü ile Akran Zorbalığı. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD, Ankara, *Türkçe Klinikleri J Psychiatr Nurs-Special Topics* , 3(2): 175-81

Uluçay, D. M. ve Melek, G. (2017). Türkiye'deki Okullarda Siber Zorbalık: Bir Literatür Değerlendirmesi. Yaşar üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölümü, İzmir, *AJIT-e: Online Academic Journal of Information Technology 2017 Special Issue/Özel Sayı*. Cilt/

Vol: 8-Sayı/Num:30

Külcü, D.P. (2015). *Çocuklarda Akran Zorbalığı Ve Benlik Saygısının İncelenmesi*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Mersin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Mersin

Ünal, N. (2019). *Akran Zorbalığı İle Ergenlerin Algıladıkları Aile İşlevselliğinin İncelenmesi*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara

Konya Sel-Ram

Esenler Mahallesi Gültekin Sokak No:8 Selçuklu
KONYA
<http://selcukluram.meb.k12.tr>
03322475322

sel_ram42

selcukluram@gmail.com
rehberlikselcuklu@gmail.com

Selçuklu Rehberlik
Araştırma Merkezi

Sel_Ram42